

PROA

DIRECTOR: J. SALVAT · PAPA S SEIT

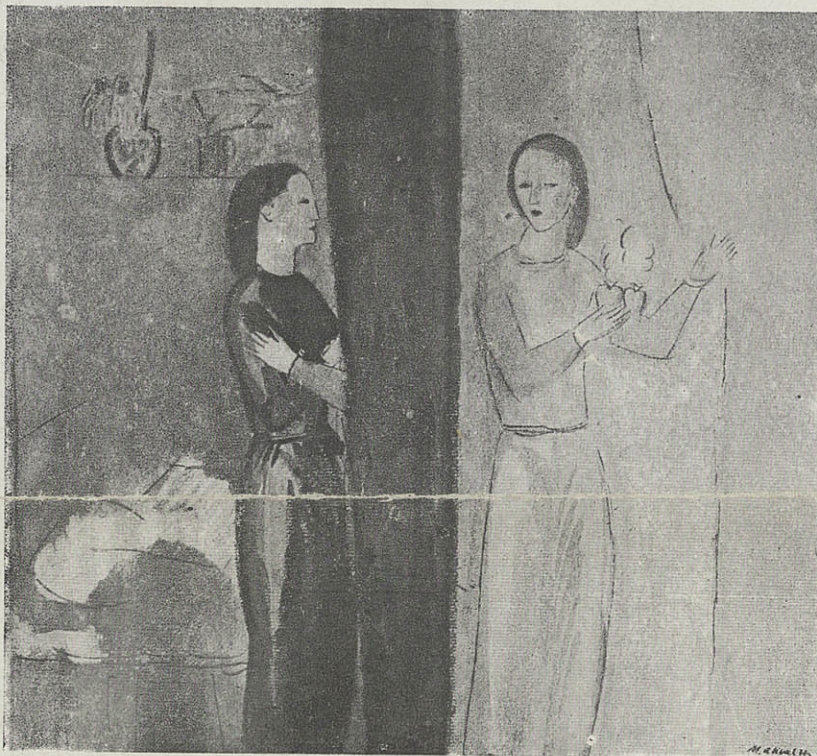
Ni nosaltres esclaus, ni ells guarits per nosaltres — No de flors... ni de estrelles! Per ben peixats que fossim, i la taula parada, amb el vi sempre en fresc i el sobretaula amb ell com un deliqui ric i com una magrana desgranada en robins per la claror del beire, no voldríem cadenes. Enllà l'Espanya seca la "chumbera" invisible, algú les ha volgudes i àdhuc les ha cridades. Quina vida vidassa, les cadenes de punxes de figueres de moro. L'ànima de l'estepa camina famolenca demanant un refugi. No li fessim pas cas: que planti i creixi arbres... Si tinguessin un arbre a cada vol de corb, ja foren lliberats. I nosaltres per ells, perquè no ens menjarien, com un cuc, a l'entranya.

El mite de l'"Espanya Gran"

En els capítols V, VI i VII de «La Nacionalitat Catalana» s'hi condensa la tasca més original i constructiva de Prat de la Riba. Els mots «provincialisme», «regionalisme», inexpressius, són rebutjats i substituïts per «nacionalisme». Catalunya és una nació, heus-aquí l'essencial. I «essent la nacionalitat una unitat de cultura, una ànima col·lectiva, amb un sentir, un pensar i un voler propis, cada nacionalitat ha de tenir la facultat d'acomodar la seva conducta col·lectiva, això és, la seva política, al seu sentiment de les coses, al seu seny, al seu franc voler. Cada nacionalitat ha de tenir el seu Estat» *.

La conclusió no pot ésser més lògica. I l'acceptació d'aqueix principi condueix necessàriament a una tendència separatista. Catalunya-Nació, ha de transformar-se en Catalunya-Estat, en una superació fortificadora, en un aprofitament integral de la seva vida ètnica. Mentre això no sigui, mentre un altre Estat arbitrari disposi de la nació catalana i la uniformi amb països que no res tenen de comú amb nosaltres, Catalunya ha de considerar-se una nacionalitat opresa. L'impuls natural dels nacionalistes catalans, una vegada feta aquella clara afirmació, ha d'ésser el cercar la llibertat de Catalunya en un deseiximent de tota cosa estranya, de tot poder absurd que prescindeix de la voluntat del poble.

Havem dit l'impuls natural perquè, reflexivament, poden oferir-se al plet nacionalista altres solucions que la separació. Prat de la Riba mateix n'és un exemple: després de precisar el fet de la nacionalitat catalana, observa, girant-se de cara a la història, que «el món ha d'encaminar-se a fer Estats més complexos, més grans cada dia, fins arribar a l'Estat-Raça, a l'Estat-Continent, i després a la meta final, a l'Estat-Univers, a l'Estat-Humanitat» **. I volent agermanar les «dues lleis correlatives: la de la llibertat que implica l'autonomia i espontaneïtat socials, la de la universalitat que porta a la constitució de potències mundials» ***, apunta una solució eclèctica: la federació espanyola.

Dibuix lavat

MANUEL HUMBERT

Recordem ara l'esperançament d'èxit que aquesta teoria va infondre en les multituds catalanes. Aquell romàntic i eficaç *tot o res* fou substituït pel mite de l'Espanya gran. Recordem ara, també, el fracàs que la solució ha tingut. Pot ben dir-se que Prat de la Riba, com a director, ha fracassat amb ella: «La Nacionalitat Catalana» és un formidable document, una monjoia que senyala el camí ascendent de les nostres exigències. Però ja no és una arma de combat. Aquells clams fraternals que seguien a l'afirmació de la personalitat de Catalunya, s'han ofegat entre la cridòria diversa. Aquella «Espanya gran» ha deixat d'ésser un mite, una idea generadora d'accions, per devenir no una utopia irrealitzable sinó una possibilitat inconvenient. Preferim una Catalunya petita, digué el Bofill i Matas en un moment de sinceritat. D'altres voldríem una Catalunya gran. Però l'Espanya resta al marge.

Després de tot, el fracàs de l'espanyolisme reflexiu de Prat de la Riba era cosa fàcil i necessària. Quan un poble se sent oprès, mai no iniciarà una política federalista amb l'opresor. El gest natural és l'apartament, amb totes les seves conseqüències. De primer cal obtenir la llibertat de Catalunya. Després ens federarem si ens convé i ens plau. El que no s'ha de fer és aplegar en una teoria nacionalista dos postulats com els de la personalitat de Catalunya i de la unitat política d'Espanya. La gent, tart o d'hora, es convenç que són irreductibles.

El llibre de Prat de la Riba, amb tot i la seva grandesa, no és el formulari de les noves aspiracions. El mite de l'Espanya gran ha deixat d'existir. Les joventuts d'ara són molt lluny del «punt dolç» covard, i de l'arbitrarietat salvadora, i de la solució política, diplomàtica que resol com qui res les més greus contradiccions. Els temps d'ara són temps d'heroïsmes, i poc a poc a tots els cors on s'hi havia encès el delit d'una Espanya gran, s'hi construeix ara el mite de la Catalunya independent.

TOMAS GARCÉS

* La Nacionalitat Catalana, Cap. VIII, Pág. III.
** Pág. 115.—Cap. VIII de La Nacionalitat Catalana
*** Pág. 125.—Id. id.

Jo t'he patit,

ciutat

sota l'esguard, damunt del cor
i a l'alçada dels brassos
com l'infant
que he vetllat amb l'esguard
i he fet dormir damunt del cor
i he enlairat a l'alçada dels brassos
pensant :

quan serà gran serà alt així
i més alt que jo.

Jo t'he patit ciutat
i et puc dir meva
en el patir

Meva més que no dels altres
aquells altres que son la teva esplendor,

[ciutat,

com els pallassos son l'esplendor del circ.

I tu m'ignores a mi

Ciutat

com l'infant ignora el seu pare en el circ
davant dels pallassos.

Però a la nit

si tot dorm, soc jo el que vetllo
el teu respir i la teva rialla

en la qual es desfà el vol plegat de la

[darrera tamborella,

Ciutat.

J. M.ª LÓPEZ-PICÓ

Passen soldats...

Se m'emporta el cor
la veu dels clarins;
de mi mateix m'allunyo.

Esdevinc una gota de llum damunt l'horror

[metàlic

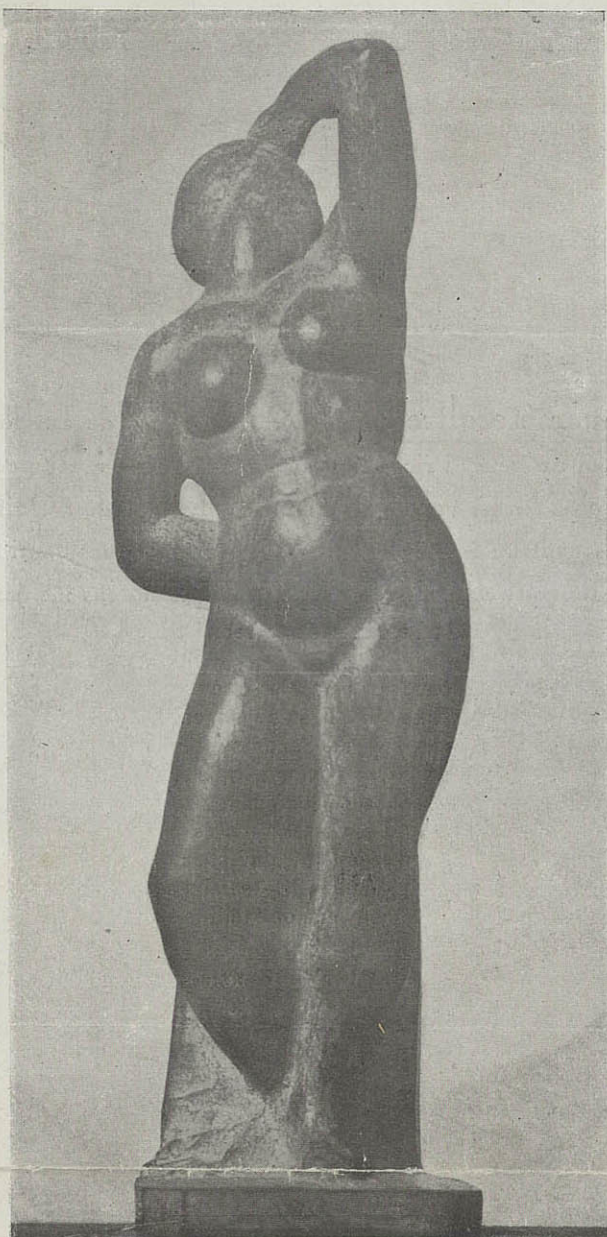
de cada espasa nua
i avanço ardent en l'ordenat tumulte.

Oriflama, timbals—un crit la espasa.
I la Ciutat soc jo.

I tots els morts futurs que encara viuen,
que tal volta ni són ni encara alenen
sento—oh Ciutat
reulgir, com petites espurnes guiadores
en eixa dispersió de ma existència.

Passen soldats per la gran ruta clara
Ah Catalunya!

T. CATASÚS

Bronzo

M. HUGUÉ

F. T. Marinetti. - 8 anime in una bomba

novel·la esplosiva

Vuit ànimes en una bomba i totes en una ànima. A Marinetti és a qui ha calgut la destrucció dels cànons i de les preceptives literàries. Ell no hauria construït sinó amb conceptes vells,—i la revelació de la seva revolta fou al 1909—perquè ja era format un gran intel·ligent abans de produir-se en la rebel·lió. La tradició que el mena, si tots som tradició, podria destorbar-lo en la seva vidència. Marinetti va veure que no es faria res del temps nostre en avant si no es tenia en compte la destrucció que ell fes seguit dels centmil bojos i de les centmil feres de qui s'acompanyava. I el mon ha pogut veure com tenia raó : a partir del seu crit, i la seva mà alçada, els més joves de tots han pogut adonar-se que no som en els temps del formatge de llet i el flaviol sonant.—*Dafnis i Cloe*, ahir, sorgí com una flor. Pobre Longus, avui, si es passejava sol pels carrers de New-York i no tenia pressa. L'irreverend Broadway se l'enduria, i els nostres classicistes no el podrien convèncer.

Marinetti va vèncer la seva tradició. *Les mots en liberté*, edició com aquesta, de "Poesia", feren preocupar a tot intel·ligent. Àdhuc als més amants de la clara sintaxis.—De la clara sintaxis sigui dit *perquè sí*. Si tinguessiu a mà una ànima només de les que fan paràbola en aquesta novel·la — les altres set més tard — ja podríeu comprendre la valor d'aquest llibre. I algun crític també de casa nostra. El gran boig Marinetti, explica com pot fer-se el llibre de una guerra. (Quan s'ha viscut la guerra, s'és entés). I pot fer-se només reproduint el desordre amb el mateix desordre : La guerra, diria ell, sola higiene del món.

Oda a la pàtria

Canto la pàtria :
la meva pàtria que és, alhora,
Futur, Present, Passat;
creada i per crear;
entelèquia i cosa palpitant;
on tenen la mateixa jerarquia
la filosofia lul·liana
i els ulls de la meva amiga,
clars.

Canto la pàtria,
que és la meva
i té una vida immortal :
en fer-la meva
m'encomana immortalitat.
Canto la pàtria :
entelèquia i cosa palpitant.

La meva pàtria
no és la dels meus pares
ni la dels meus germans;
ella m'ha fet a mi,
però jo l'he emmotllada
entre les meves mans.
Ella i jo som un sol ésser treballat:
jo tinc un cos i una ànima;
ella és, alhora,
entelèquia i cosa palpitant:
la Historia, el Ritme amagat,
el rierol, la Paraula,
la meva amiga, el cel blau.

Canto la meva pàtria
que limiten el riu, la mar, el mont nevat,
la meva pàtria
que té un color personal:
agafa els colors diversos
i en fa una clarícia nova.

Canto la pàtria limitada
i la que no s'acaba mai,
per tal com Ella és, alhora,
entelèquia i cosa palpitant.

J. CLADESOL

Jenny

le frais du matin près de la petite gare
caresse mon esprit désamparé
lamé de fièvre
j'emporte avec moi ton souvenir
"rose et noir"
et
les douces-amères cadences
d'un rythme frère

en exil un colibri s'est posé sur mon stylo

J. M. JUNÓV